

WOLA ZDAKOWSKA
gm. Tuszów Narodowy
wg. rzeszowskie

8642

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
Koleziorów 9 tel. 621 62 41 w. 244
Mr. hms - 8642

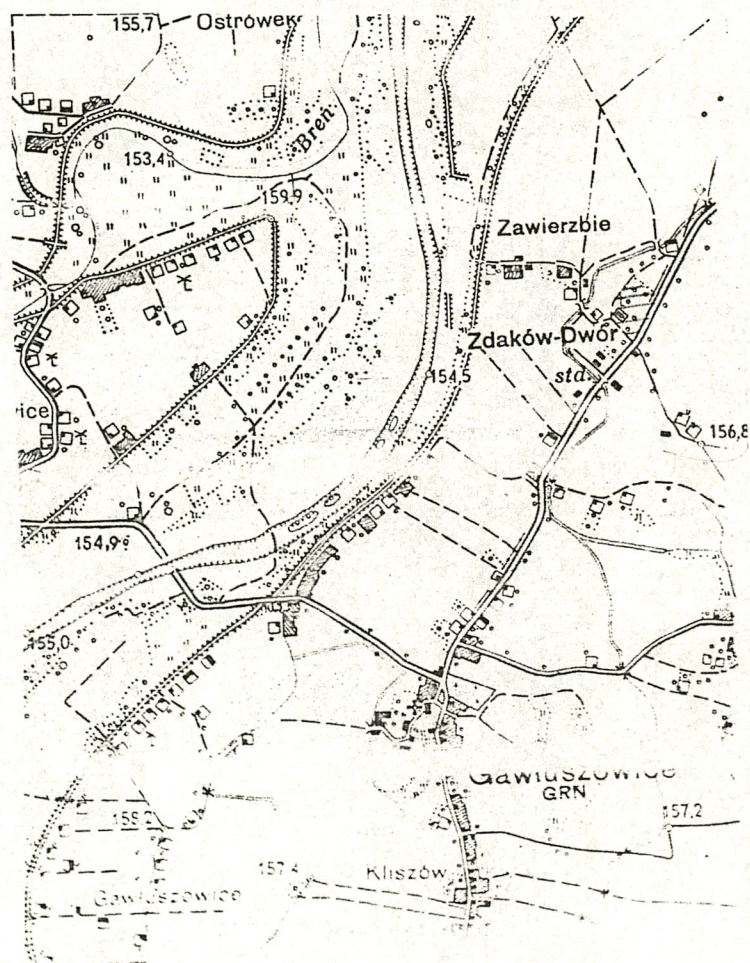

METRYCZKA PARKU - OGRODU

1. Adres: miejscowość Wola Zdekowska	gmina Tuszów Narodowy	Województwo rzeszowskie
2. Nazwa parku: aktualna: -		dawna: dworski
3. Rodzaj parku i stan jego zachowania: dworski - zniszczony		
4. Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń: XIX - XX wiek		Autor: -
5. Powierzchnia parku: Ogółem ha 1	w tym wód w ha -	Istniejące budynki: 1. o wartościach zabytkow. Dawny mieszkalny dworski
6. Nr i data rejestru parku -	6 ^a . Opinia Kom. Konsow. -	2. Inne: -
7. Użytkownicy obiektu: Gminna Spółdzielnia w Gawłuszowicach Centrala Rolniczych Spółdzielni		
8. Istniejące dokument. /data i autor/:	1. Pomiar sytuacyjny - wielkościowy: -	2. Inwentaryzacja zieleni: -
3. Studium historyczne:	4. założenia techniczne - ekonomiczne: -	5. Dokum. branżowe, techn. i ekspert. -
Przeprowadzo- ne remonty:	Budynków -	Parcel -
		Metryczkę sporządził: mgr inż. Stanisław Peret
		Data: 10.XII.1978r.

A R C H I W U M
 OŚRODKA OCHRONY
 ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
 ul. Szwajcarskiej 9 tel. 021 62 41 w. 244
 Nr inv. 8642.

Szkic orientacyjny wsi Wola Zdakowska

I. Analiza historyczna

Z edrysu z mapy katastralnej wsi Wola Zdzkowska z 1850 r. nie wynika aby w tym czasie przy dworku istniał park.

Brak bowiem oznaczeń większych skupisk drzew. Zaznaczone jedynie kilka pojedynczych sztuk i to w obrębie zabudowań gospodarczych, a nie w pobliżu budynku mieszkalnego. Brak zresztą danych odnośnie tego dawnego budynku zaznaczonego na katastrze.

Obecnie istniejący zachowany mieszkalny dworski budynek znajduje się w sąsiedztwie dawnego lecz swą dłuższą osią jest obrócony o kąt 90°.

Obecny wybudowany został przypuszczalnie około 1900 roku.

Z dawnych budynków oprócz wymienionego zachowały się resztki dawnych budynków gospodarczych. Zostały one adaptowane na pomieszczenia magazynowe Gminnej

Spółdzielni. Po prawej stronie drogi Gawłuszewice - Krzemienica znajduje się dawny spichlerz, a po lewej przebudowana prawdopodobnie obera i wozownia.

Omawiany spichlerz oraz dwa budynki gospodarcze są zaznaczone na mapie katastralnej. Wyraźnie zaznaczony na tej mapie jest przydrożny kamienny krzyż zachowany do tej pory. Wśród mało czytelnej treści widnieje na nim data 1791 rok.

Według ustnych relacji Ob. Jana Trzecińskiego omawiany dwór w okresie przed II wojną światową istniał jako dwór o nazwie Zdzaków,

Oprócz zachowanego do tej pory budynku mieszkalnego istniał cały kompleks budynków inwentarskich i gospodarczych oraz budynków mieszkalnych dla służby.

Zaznaczoną na mapie katastralnej wytwierzaną drogę do budynku mieszkalnego otaczała aleja świerkowa. Droga ta odchodząca od drogi asfaltowej zachowała się do dzisiaj.

Była również na terenie parku aleja grabowa oraz kwiatniki.

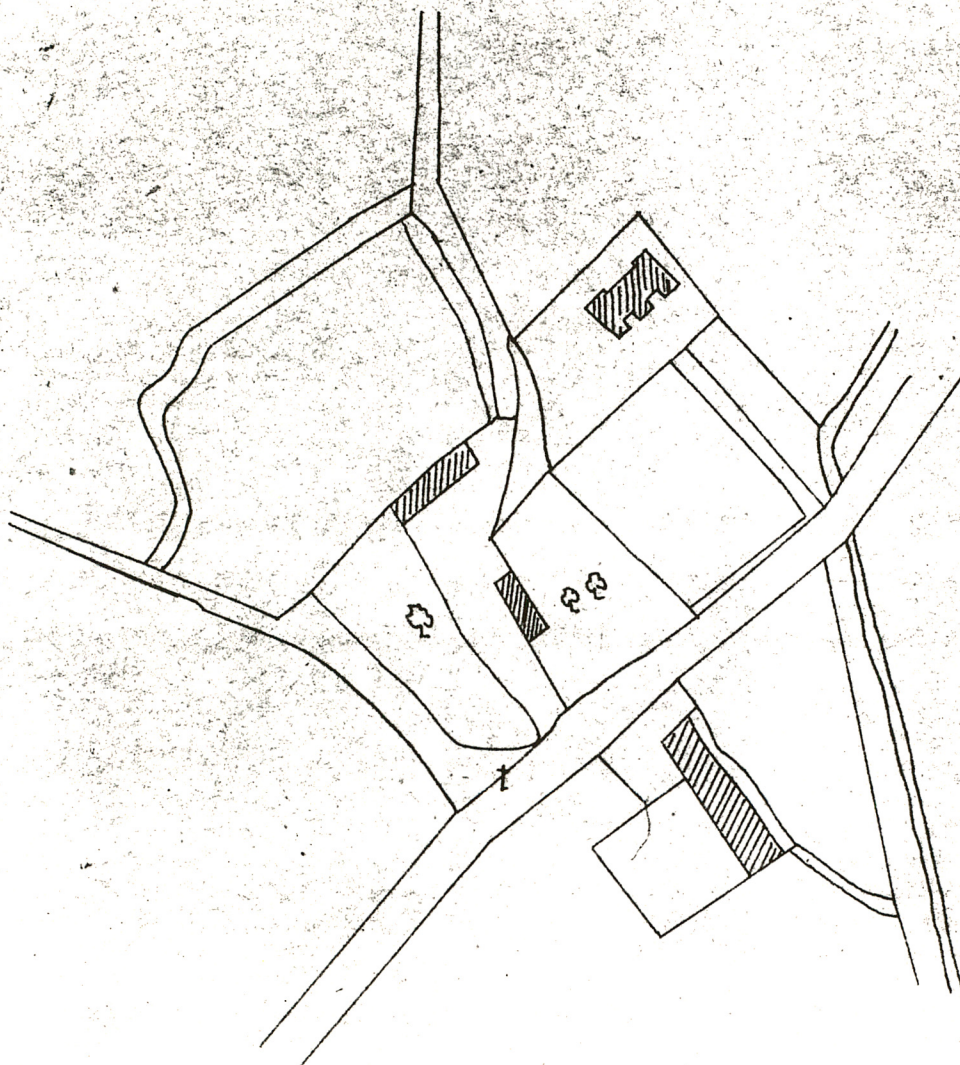
Południowa część parku to zaniedbany sad owocowy. Według opowiadania, drzewa owocowe były posadzone w 1936 roku. Powyższe wzianki o byłych alejach jak również pozostałość kilku gatunków starych drzew pozwala nam twierdzić że w okresie przedwojennym oprócz dobrze zagospodarowanego dworu istniał przydworki park. Pochodził on prawdopodobnie z tego okresu co i zachowany budynek mieszkalny.

Właścicielką ówczesną tych posiadłości była Barbara Trzecieńska, która zmarła w dniu wybuchu II wojny światowej. W czasie wojny zabudowania jak również i park nie uległy poważniejszemu zniszczeniu. Duże zniszczenia parku miały miejsce dopiero po parcelacji majątku w 1946 roku. Park uległ dużemu zniszczeniu. Jak wynika z przekazanych wiadomości dopiero interwencja władz miejscowych przyhamowała wycinanie drzew. W budynku mieszkalnym, który obecnie również jest znacznie uszkodzony miały swą siedzibę w okresie powojennym: Ośrodek Zdrowia, Izba Pamiątkowa, sklep i magazyn GS.

WYRYS Z MAPY KATASTRALNEJ
GMINY WOLA ZDAKOWSKA rok 1850

1:2880

2. Źródła do dziejów parku

Przy sporządzaniu opracowania oparło się na :

1. Mapie katastralnej wsi Wola Zdakowska znajdującej się w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Rzeszowie /peł nr 1240/
2. Informacjach ustnych

Poza tym sprawdzone następujące źródła , w których jednak nie znaleziono wzmianki dotyczącej interesującego tematu

1. "Rejestr Ogrodów Polskich"
2. "Słownik Geograficzny"
3. "Mieśco i okolice" - M.Maciaga, M.Maj, E.Żurek

II. Charakterystyka stanu istniejącego

1. Układ przestrzenny

Trudno mówić o zachowaniu parku ,gdyż został on bardzo zniszczony. Pozostały jedynie jego resztki.Brak śladu alei i jakichkolwiek założeń kompozycyjnych. Nie ma nowych nasadzeń.W większych skupiskach drzew występuje jedynie bezładny , krzewiasty podszyt.Oprócz zabytkowego budynku w parku,przy drodze asfaltowej jest drugi budynek mieszkalny wraz z gospodarczymi. Całość ta będąca gospodarstwem państwowym dla pracownika służby rolnej została wybudowana w ostatnim okresie i jest ogrodzona od reszty. Park wzdłuż omawianej drogi w kierunku Krzemienicy zamyka również nowowbudowana zlewnia mleka,a dalej baza sprzętu Spółdzielni Kółek Rolniczych. Na terenie parku,w jego zachodniej stronie pozostał jedynie mały budynek gospodarczy i ustępy służące /i w tym celu wybudowane/ dla osiedla Zdrewia.

2. Wykaz drzew i krzewów występujących na terenie parku :

1. Grzechodrzew /Robinia pseudacacia/	-	64 szt
2. Jesion wyniosły /Fraxinus excelsior/	-	26 szt
3. Lipa wielkolistna /Tilia grandifolia/ i lipa drobnolistna /Tilia parvifolia/	-	18 szt
4. Klen pospolity /Acer platanoides/ i klen jawor /Acer pseudoplatanus/	-	14 szt
5. Kasztanowiec zwyczajny /Aesculus hippocastanum/	-	8 szt
6. Orzech włoski /Juglans regia/	?	4 szt
7. Grab pospolity /Carpinus betulus/	-	9 szt
8. Dąb szypułkowy /Quercus robur/	-	3 szt
9. Klen jesionolistny /Acer negundo/	-	2 szt
10. Klen tatarski /Acer tataricum/	-	2 szt
11. Sumak /Rhus/	-	2 szt

Krzewy :

1. Bez czarny/*Sambucus nigra*/
2. Śnieguliczka/*Symphoricarpos*/
3. Śliwa tawarna/*Prunus spinosa*/

3. Analiza stopnia zachowania układu zabawkowego.

Wspomniane już wcześniej, że park powstał później niż mapa katastralna.

Jak wynika z ustnych przekazów posiadał on pewien układ. Do obecnej chwili uległ on jednak zupełnemu zatarciu. Złożyło się na to wycięcie dużej ilości drzew i brak zainteresowania parkiem. Omawiana powierzchnia utraciła charakter parku.

Oprócz użytkowania "Agromosówki" część użytkowana jest relniczo, a reszta jako pastwisko. Z parku pozostała jednak jeszcze spora ilość drzew rosnących, pojedynczo oraz w skupieniu z podszyciem.

Z budynków dawnych pozostał główny budynek mieszkalny, obecnie użytkowany jako magazyn Gminnej Spółdzielni. Zachowała się dawna drożka żwirowa prowadząca od drogi asfaltowej, obok wymienionego budynku, w kierunku rzeki Wisłoki.

Na mapie katastralnej jak i obecnie brak wody i urządzeń parkowych.

4. Rola obiektu w krajobrazie

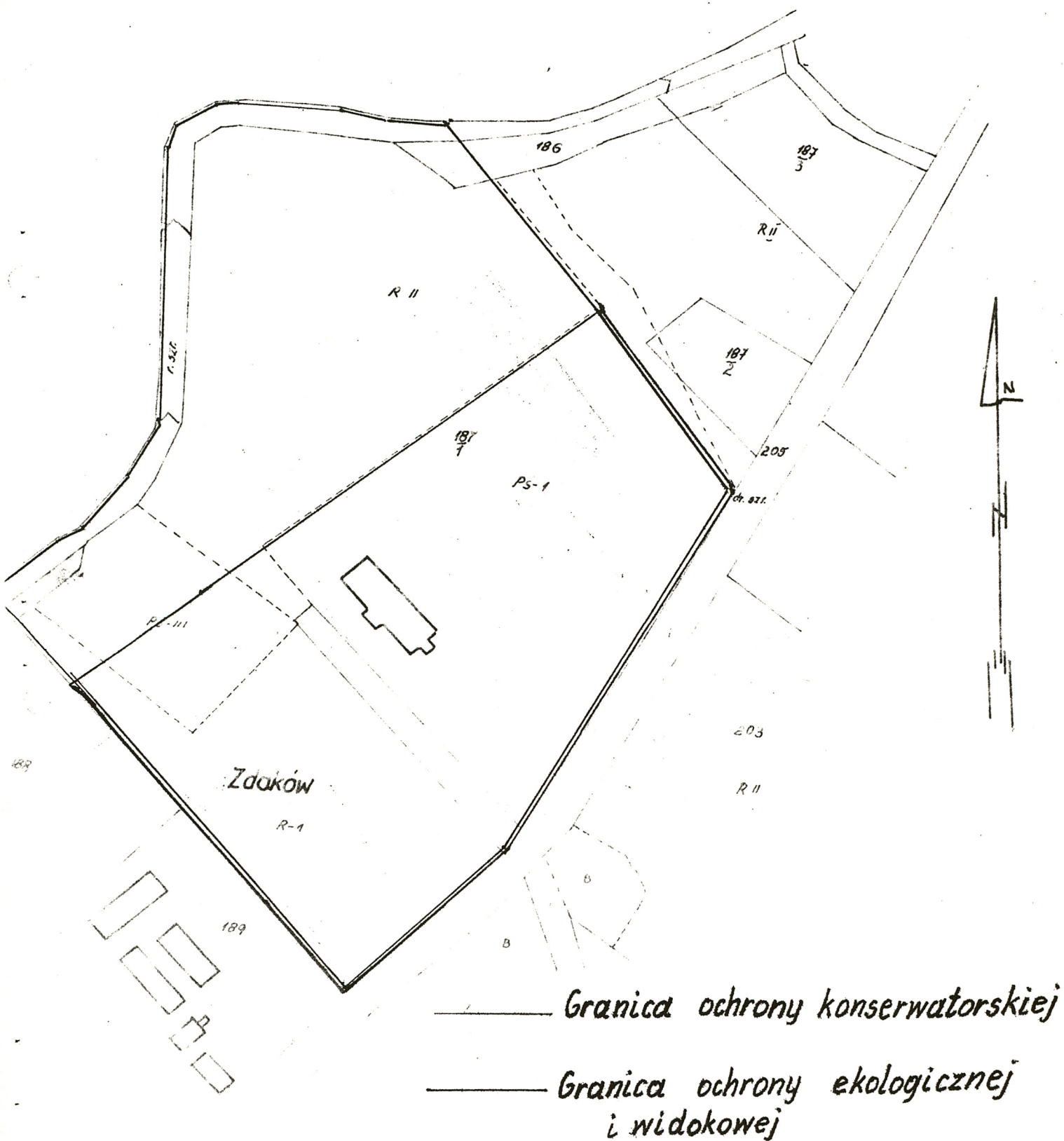
Resztki dawnego parku stanowią stosunkowo duże skupienie zieleni na tym terenie.

Skupiska starodrzewia spotykamy w najbliższej odległości jedynie wokół zabawkowego kościoła w Gawłusowicach.

Ze względu jednak na małą powierzchnię parku nie odgrywa on obecnie dużej roli w otaczającym krajobrazie.

WYRYS Z MAPY EWIDENCYJNEJ
WOLA ZDAKOWSKA
1:2000

III. Wniosek konserwatorski

1. Granicę ochrony konserwatorskiej zaznaczono po granicy parku wraz z sadem i częścią pastwiska.
  - Granica ochrony ekologicznej winna być poszerzona o grunty rolne od zachodniej strony parku do najbliższego rowu
  - Granica ochrony widokowej pokrywa się z granicą ochrony ekologicznej.
2. Zachowane resztki parku należy utrzymać. Całość zaś parku winna być odbudowana i zagospodarowana. Obiekt ten zasługuje na ochronę i zagospodarowanie ze względu na swoje położenie. Znajduje się on bowiem w sąsiedztwie wsi o stosunkowo dużej liczbie mieszkańców - Gawłuszewice i Kłiszów.

Zagospodarowany park wraz z adaptowanym na dom kultury lub wiejską kawiarenkę zabytkowym budynkiem byłoby dobrym miejscem wypoczynku.

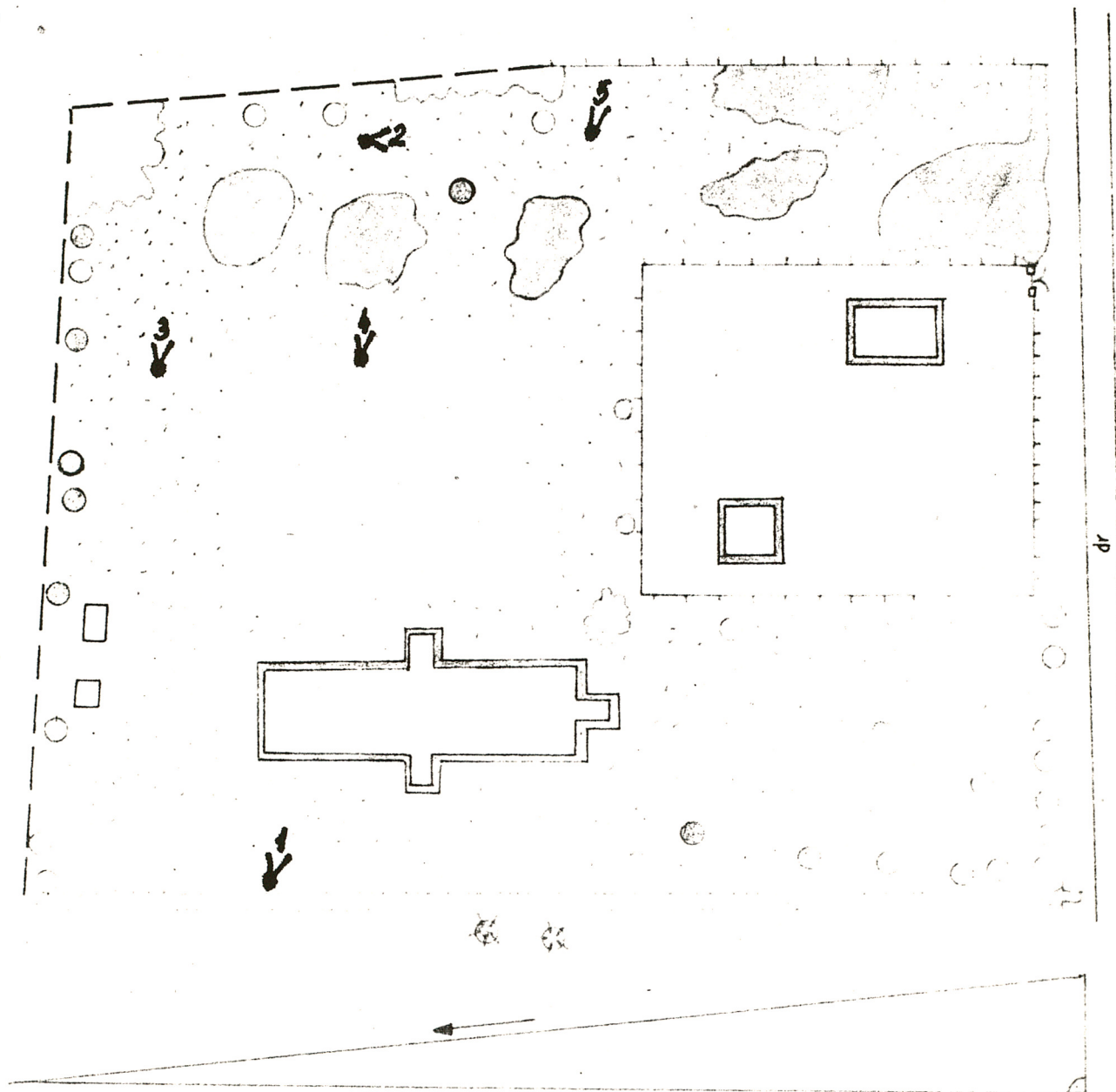
Jego walory będą tym większe, jeżeli weźmie się pod uwagę nadwodny ośrodek wypoczynkowy pracowników WSK w Kielcu znajdujący się w omawianej wsi Wola Złakowska oraz że stosunkowo blisko znajdują się wysokie kominy będącej w budowie elektrowni "Połaniec".

Ze względu na bliskie sąsiedztwo rzeki Wisłoki i niezbyt dalekie Wisły obiekt ten mógłby być również obiektem wypoczynkowym któregoś z zakładów pracy.

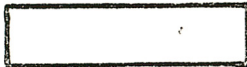

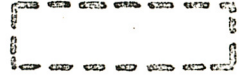

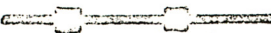
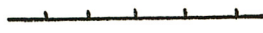

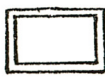

Plan Parku w Woli Zdakowskiej

1: 1000

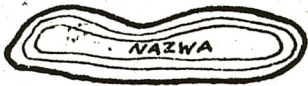
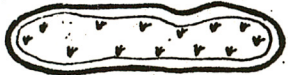
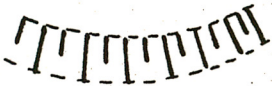
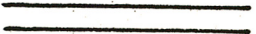
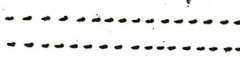

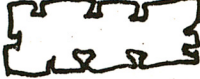

PODSTAWOWE OZNACZENIA GRAFICZNE STOSOWANE W PLANACH PARKÓW
WIEJSKICH

	Aktualna granica parku
	Pierwotna granica parku
	Budynki murowane
	Budynki drewniane
	Budynki murowane o wartościach szabytkowych
	Budynki drewniane o wart. szabytkowych
	Miejsca lub pozostałości budgk. szabytkow.
	Rzeźby parkowe
	Ogrodzenie trwałe / z muru, kamienia, metalu, na podmurówce i skupach betonowych lub metalowych/
	Ogrodzenie trwałe o wart. szabytkowych
	Ogrodzenie nietrwałe
	Bramy i furtki
a/ b/ 	a/ Aktualne wejście do parku b/ Dawne wejście do parku
 	Baseny, fontanny
	Rzeki, strumienie

	Naturalny zbiornik wodny
	Naturalny zbiornik wodny zarośnięty szuwarami
	Skarpy
	Drogi dawne dobrze zachowane
	Ślady dróg dawnych
	Drogi założone współcześnie
	Masyw starodrzewia
	Szpalery lub aleje
	Pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste
	Drzewa uznane za pomniki przyrody
	Masyw drzewostanu młodego
	Pojedyncze młode drzewa liściaste i iglaste
	Skupiny krzewów
	Żywopłoty
	Powierzchnie trawiaste

Fot.1 Budynek dworski - dawniej główny mieszkalny - /26.VIII.78r./

Fot.2 Wnętrze parku - " w głębi " Zlewnia mleka " - /26.VIII.78r./

Fot.3 Wnętrze zniszczonego parku - / 26.VIII.78r./

Fot.4 Figura Matki Boskiej w parku - /26.VIII.78 r./

**Fot.5 Wnętrze parku - pozostałe pniski po zniszczeniach
starodrzewiu - /26.VIII.1978r./**

Fot.6 Zabytkowy krzyż / 1971 r./ przy drodze
Gawłuszowice - Krzemienica / przed parkiem/
/ 26.VIII.1978r./